

> RETOURADRES Postbus 1992, 6201 BZ Maastricht

BEZOEKADRES
Mosae Forum 10
6211 DW Maastricht

Aan de dames en heren,
leden van de gemeenteraad

POSTADRES
Postbus 1992
6201 BZ Maastricht

ONDERWERP	DATUM	BIJLAGEN
Stand van zaken vorming één organisatie voor Jeugdgezondheidszorg (JGZ)	11 juni 2019	--
BEHANDELD DOOR	TELEFOONNUMMER	ONZE REFERENTIE
GHMM (Gerdie) Haasen	043 350 4948	
E-MAILADRES	FAXNUMMER	UW REFERENTIE
Gerdie.Haasen@maastricht.nl	043 - 350 4141	--

Geachte raadsleden,

In mijn brief van 8 januari 2019 heb ik u geïnformeerd over de voorbereidingen om te komen tot één organisatie voor jeugdgezondheidszorg (JGZ) in Zuid-Limburg. Ook heb ik toen aangekondigd dat de directie van de Eén JGZ-organisatie i.o. met de gemeenteraden in gesprek zou gaan. In maart, april en mei heeft de directie van de Eén JGZ-organisatie i.o. in bijna alle gemeenten een toelichting gegeven. Nu deze gesprekken zijn afgerond, informeer ik u graag over de belangrijkste thema's uit deze gespreksronde, de actuele ontwikkelingen in dit dossier en de vervolgstappen met betrekking tot de besluitvorming.

In deze brief ga ik achtereenvolgend in op:

1. De huidige situatie
2. Belangrijkste inhoudelijke thema's uit gespreksronde
3. Actuele ontwikkelingen en vervolgstappen

1. De huidige situatie

Op basis van de Wet publieke gezondheid heeft uw college de opdracht om de wettelijke taken op het gebied van jeugdgezondheidszorg voor 0-18 jaar uit te voeren. Daarmee is het aan uw college om te bepalen waar de uitvoering wordt belegd. Momenteel is dat bij Envida, Meander of Zuyderland voor de jeugd van 0-4 jaar en bij de GGD Zuid Limburg voor de jeugd van 4-18 jaar. Zuid-Limburg is een van de laatste regio's van Nederland waar de jeugdgezondheidszorg van 0-4 en 4-18 jaar nog gescheiden is.

Missie Jeugdgezondheidszorg Zuid-Limburg

De Jeugdgezondheidszorg in Zuid-Limburg wil de groep kinderen waar het goed mee gaat vergroten. Dat begint met het in beeld krijgen van alle kinderen en gezinnen. Alle kinderen worden uitgenodigd voor een aantal reguliere contactmomenten. Voor kinderen die dat nodig hebben, zijn er extra contactmomenten. Zo kan de

DATUM
11 juni 2019

Jeugdgezondheidszorg problemen vroegtijdig signaleren of beter nog: dreigende problemen voorkomen. Dit gebeurt in samenwerking met ketenpartners. Voor een effectieve aanpak van (dreigende) problemen is het belangrijk om aan te sluiten bij de situatie, vragen en behoeften van ouders en kind. De jeugdgezondheidszorg werkt volgens de principes van Positieve Gezondheid en volgt de ontwikkeling van kinderen van 0-18 jaar.

Op weg naar een trendbreuk

De missie van de jeugdgezondheidszorg sluit naadloos aan bij de ambitie van de Zuid-Limburgse gemeenten. Zij zien het inlopen van de achterstanden op het gebied van gezondheid en participatie als een van de belangrijkste regionale opgaven voor de komende jaren. In 2016 hebben gemeenten de ambitie uitgesproken om de achterstanden op het gebied van gezondheid te gaan inlopen in de periode tot en met 2025. Het is nodig hiervoor een trendbreuk te creëren. Meer aandacht voor een gezonde jeugd is hierbij één van de prioriteiten.

Naar een doorgaande lijn van 0-18

De organisaties voor jeugdgezondheidszorg in Zuid-Limburg hebben uitgelegd dat het voor hun dienstverlening van belang is om de jeugd in een doorgaande lijn van 0-18 jaar te kunnen volgen vanuit één organisatie. Uit de reacties blijkt dat ook velen van u dit belang zien. Het overgrote deel van de Zuid-Limburgse gemeenten staat dan ook positief tegenover het opheffen van de 'knip' tussen de jeugdgezondheidszorg 0-4 jaar en 4-18 jaar.

Taken en maatwerk

De Jeugdgezondheidszorg is bij wet verplicht een aantal taken uit te voeren. Daarmee ligt het basispakket vast. Gemeenten kunnen inspelen op lokale problemen en behoeften door extra taken bij de Jeugdgezondheidszorg te beleggen en de verbindingen met de lokale partners goed te borgen. Maatwerk is dus zeker mogelijk, nu en ook in de toekomst. Dit kan per individuele gemeente of met een aantal gemeenten samen. Heldere doelstellingen gekoppeld aan deze taken kunnen worden toegevoegd aan het regionale gezondheidsbeleid dat de Zuid-Limburgse gemeenten elke vier jaar vaststellen.

2. Belangrijkste thema's uit gespreksronde

Naar aanleiding van de toelichting in de gemeenten zijn diverse gespreksthema's aan bod geweest en zijn vragen gesteld over allerlei onderwerpen. De vragen en gespreksthema's die betrekking hebben op de inhoud en meerwaarde van het werk van de jeugdgezondheidszorg zijn hieronder gebundeld weergegeven.

DATUM
11 juni 2019

Jeugdgezondheidszorg is niet hetzelfde als jeugdzorg

Jeugdgezondheidszorg is er voor alle kinderen in Nederland en is vrij toegankelijk. Jeugdgezondheidszorg is niet hetzelfde als jeugdzorg. Als jeugdzorg wordt ingezet, geeft uw gemeente hiervoor een indicatie af. De jeugdgezondheidszorg en jeugdzorg-organisaties werken samen, met nog vele andere partners zoals verloskundigen, kraamzorg, voor- en naschoolse opvang, het onderwijs, gemeenten, maatschappelijk werk, kinderartsen, huisartsen, logopedisten, Veilig Thuis, Raad voor de Kinderbescherming, Bureau Jeugdzorg enz.

Met de meeste kinderen gaat het goed

Met de meeste kinderen in Zuid-Limburg gaat het goed. De overgrote meerderheid heeft geen of nauwelijks problemen. Gemiddeld 15% kent meervoudige problemen en bij 5% is sprake van zware multi-problematiek. Deze percentages kunnen per gemeente verschillen. Het gaat niet alleen om lichamelijke problemen. Om u een idee te geven: van alle kinderen die de jeugdgezondheidszorg verwijst voor gespecialiseerde zorg heeft 44% psychosociale problemen. 20% van de doorverwezen jeugd heeft problemen met zien, 11% heeft gewichtsproblemen en 4% gehoorproblemen. Ten opzichte van de rest van Nederland is de situatie in Zuid-Limburg niet gunstig. Er is op vele gebieden sprake van een achterstand. De oorzaken zijn divers, zoals armoede, een lager opleidingsniveau en meer aangeboren afwijkingen.

De meerwaarde van één organisatie

Ouders willen het beste voor hun kind. En kinderen willen kunnen meedoen met hun leeftijdsgenoten. Ze kunnen hierbij rekenen op de Jeugdgezondheidszorg die volgt of kinderen goed in hun vel zitten. Net als ze gewend zijn bij de ene JGZ-organisatie, krijgen ze te maken met een andere JGZ-organisatie. Voor ouders en kinderen is het fijner om bij één organisatie te zijn. Dan hoeft er op 4-jarige leeftijd geen overdracht plaats te vinden. Daarnaast moet nu altijd toestemming worden gegeven voor overdracht van het dossier. Straks hoeft dat niet meer en kan de Jeugdgezondheidszorg nog beter gezinsgericht werken. Als bij een 2-jarig meisje tekenen van mishandeling op haar lichaam te zien zijn, is het zaak hier alert op te zijn bij haar 9-jarige broertje. Doordat straks eenzelfde team verantwoordelijk is voor alle kinderen in het gezin kan dit gezin beter begeleid worden. De jeugdgezondheidszorg werkt met veel partijen samen. Nu komt het voor dat er in een overleg van elke JGZ-organisatie een vertegenwoordiger aan tafel zit. Dat kan efficiënter. Wat vier organisaties nu elk apart doen, kan straks in gezamenlijkheid worden georganiseerd. Behalve efficiëntie-voordelen zijn er voordelen van een hechtere samenwerking te verwachten. Bijvoorbeeld door het makkelijker delen van kennis en ervaring.

Laagdrempelig

De Jeugdgezondheidszorg is er voor iedereen. Voor uw jonge inwoners die in een kwetsbare positie zitten is er extra aandacht. Het is niet altijd makkelijk deze kinderen

DATUM
11 juni 2019

en hun ouders te bereiken. Laagdrempelig zijn kan daarbij helpen. Maar het is niet laagdrempelig als een ouder met een 3-jarig kind bij de ene organisatie moet zijn en met een 5-jarig kind bij een andere organisatie. Ouders en kinderen moeten een nieuwe afspraak maken, bij een andere organisatie en een andere professional. Ze moeten opnieuw hun verhaal vertellen, dat vaak heel persoonlijk is. Juist om kinderen goed te kunnen volgen in de eerste 18 jaren van hun leven en alert te zijn op wanneer een extra steuntje in de rug nodig is, is het van belang om gezinnen te kennen en een vertrouwensband te kunnen opbouwen. Professionals in de jeugdgezondheidszorg horen dat ouders het prettig vinden om bij dezelfde organisatie te blijven.

Streven naar 100% bereik

Pas als er een goed beeld is van de situatie kun je een kind passende hulp bieden. Het streven van de Jeugdgezondheidszorg is dan ook 100% van de kinderen te bereiken. Bij de Jeugdgezondheidszorg 0-4 is het bereik ongeveer 95% en bij de Jeugdgezondheidszorg 4-18 daalt dat naar 85%. Er wordt onderzoek gedaan naar de redenen voor deze daling. Ondertussen zit de Jeugdgezondheidszorg natuurlijk niet stil. Vanaf 1 juli ontvangen ouders voorafgaand aan een afspraak een sms-je. Voor hen is het een geheugensteuntje. Voor de JGZ een hulpmiddel om de opkomst te verhogen. Als ouders niet verschijnen zonder berichtgeving en er zijn signalen van risico's voor het kind, dan onderneemt de JGZ actie. Afhankelijk van de situatie belt de JGZ de ouders of legt contact met ketenpartners zoals team Jeugd, Veilig Thuis, school of huisarts of gaat op huisbezoek. Bij ernstige zorgen over een kind laat de Jeugdgezondheidszorg zich niet makkelijk tegenhouden.

Kosten - baten

Het is lastig om bij elke interventie van de jeugdgezondheidszorg-sector in Nederland aan te geven wat het oplevert. Het ligt voor de hand dat de maatschappelijke kosten toenemen als een licht, eenvoudig probleem uitgroeit tot zware, meervoudige problematiek. Uit onderzoek blijkt dat elke euro die wordt geïnvesteerd in preventie 11 euro oplevert (Kosteneffectiviteit van de Jeugdgezondheidszorg, Actiz 2012. Zie ook [Investeren in opvoeden en opgroeien loont!](#)). Zeker is dus dat preventie loont. Zeker is ook dat stilstand achteruitgang betekent. Al was het maar omdat de rest van Nederland ook niet stil zit. Als Zuid-Limburg niet actief en vroegtijdig gezondheidsproblemen bij haar jeugd voorkomt, signaleert en oplost, wordt de achterstand ten opzichte van de rest van Nederland groter.

Er komt landelijk en internationaal steeds meer aandacht voor het aantonen van de maatschappelijke baten van interventies. Neem M@ZL. De Jeugdgezondheidszorg geeft in deze interventie medisch advies over het schoolverzuim van een zieke leerling. Door tussenkomst van een jeugdarts kunnen veel van deze leerlingen toch (deels) naar school. Er is aantoonbaar minder verzuim. De financiële baten zijn hier vijf maal hoger dan de kosten. Ook het rijksvaccinatieprogramma is bewezen effectief.

DATUM
11 juni 2019

Monitoren resultaten

Er is grote interesse voor de data die jeugdgezondheidszorg verzamelt. Er wordt momenteel gewerkt aan een monitorplan voor de Zuid-Limburgse jeugdgezondheidszorg. Daarin staat over welke indicatoren verantwoording wordt afgelegd aan de gemeenten. Deze informatie wordt u vanaf 2020 periodiek aangereikt via een overzichtelijke rapportage. Zo kunt u beter dan voorheen de voortgang op het gebied van jeugdgezondheidszorg volgen.

Ook voor beleidsontwikkeling kan de jeugdgezondheidszorg waardevolle informatie bieden. Het continu monitoren van de jeugd levert veel data op die meer inzicht kunnen geven in de psychosociale problematiek, no-show, kindermishandeling, overgewicht, chronische aandoeningen, risico op uitval, enz. Ook deze informatie gaat de Jeugdgezondheidszorg overzichtelijk presenteren aan de gemeenten.

Jeugdgezondheidszorg 18+

De wettelijke taken van de jeugdgezondheidszorg lopen tot 18 jaar. JGZ krijgt steeds vaker de vraag om tijdig in te spelen op deze einddatum. Met name voor ouders met een kind met problemen/handicaps is het een grote opgave om na de 18^e verjaardag 'van voor af aan' te beginnen met het regelen van zorg. Dit vraagt veel energie, terwijl deze ouders vaak al zwaar belast zijn. De aandacht voor andere kinderen kan er dan bij inschieten. Het is belangrijk om deze mensen te helpen met deze overgang en ze niet los te laten voordat essentiële zaken geregeld zijn. De Jeugdgezondheidszorg is al in gesprek met het voortgezet onderwijs en het MBO over hoe om te gaan met de leeftijdsgrens van 18 jaar, maar wil ook graag samen met de gemeenten de mogelijkheden verkennen.

3. Actuele ontwikkelingen en vervolgstappen

De input uit de gespreksronde met de gemeenteraden heeft waardevolle informatie opgeleverd voor het vervolg. Vragen over onder andere maatwerk, monitoring, taken en kosten – zoals deze tijdens de gesprekken zijn gesteld – zijn essentiële vraagstukken in dit dossier.

Bijgevoegd vindt u een routekaart die het traject om te komen tot één organisatie voor jeugdgezondheidszorg toont. De beoogde startdatum is 1 januari 2020. Wethouders en ambtenaren zijn hard aan het werk om dit voor te bereiden.

Programma binnen een gemeenschappelijke regeling

Het Algemeen Bestuur van de GGD Zuid Limburg, waarin alle Zuid-Limburgse wethouders volksgezondheid zijn vertegenwoordigd, heeft het voornemen om de huidige vier organisaties samen te voegen tot één organisatie. Zij beslissen hierover op

DATUM
11 juni 2019

3 juli aanstaande. Hierbij is het voorstel om de Jeugdgezondheidszorg 0-18 als een programma onder te brengen bij de gemeenschappelijke regeling die GGD Zuid-Limburg heet. Andere programma's binnen deze gemeenschappelijke regeling zijn: Veilig Thuis en Acute Zorg.

Dicht bij de burger

De Jeugdgezondheidszorg zit op veel locaties verspreid over heel Zuid-Limburg. Ook weer met het oog op laagdrempelig contact. Het ontstaan van één organisatie voor Jeugdgezondheidszorg 0-18 zal hier niets aan veranderen. Onder invloed van andere omstandigheden zouden er in de toekomst aanpassingen kunnen volgen. Maar er is nu geen aanleiding om het aantal locaties te wijzigen.

Toekomstige dienstverlening

Het dienstverleningspakket van de Jeugdgezondheidszorg 0-18 jaar zal na de start bestaan uit de samengevoegde diensten van de Jeugdgezondheidszorg 0-4 en Jeugdgezondheidszorg 4-18. De gemeenten ontvangen in 2020 dus exact dezelfde dienstverlening van de Jeugdgezondheidszorg als in 2019. In de loop van 2020 wordt het dienstenpakket in overleg met de gemeenten herzien. Tenzij gemeenten nu al vragen om aanvullende taken uit te voeren. Een voorbeeld daarvan is Stevig Ouderschap. Speciaal opgeleide jeugdverpleegkundigen ondersteunen gezinnen met jonge kinderen die een minder makkelijke start hebben. De hulp is gericht op het vergroten van hun zelfvertrouwen, zelfredzaamheid en sociale netwerk.

Budget

Na de beoogde samenvoeging van de huidige vier organisaties voor jeugdgezondheidszorg bestaat het budget voor 2020 uit de vier samengevoegde budgetten. Om ervoor te zorgen dat er op 1 januari 2020 één begroting jeugdgezondheidszorg 0-18 jaar ligt, wordt er in het najaar van 2019 een begrotingswijziging ingediend. Hierin zijn uitsluitend de huidige budgetten samengevoegd; er zijn geen andere wijzigingen. Het is aan de gemeenten om het toekomstige budget voor de Jeugdgezondheidszorg 0-18 te bepalen. Het budgetrecht ligt bij de gemeenteraad. De Jeugdgezondheidszorg biedt hiertoe elk jaar een begroting aan, passend bij het meerjarenbeleid. U kunt ervan uit gaan dat een efficiënte inrichting van de jeugdgezondheidszorg hierbij het uitgangspunt is.

Voor de jaren 2021 en verder is de verdeling van de kosten onderwerp van gesprek tussen de gemeenten en komen vragen aan bod als: hoe worden de kosten voor jeugdgezondheidszorg verdeeld? Betaalt een gemeente met een relatief gezonde jeugd voor een ongezondere gemeente? Betaalt een 'vergrijsde' gemeente voor een 'groene' gemeente? Gemeenten bepalen niet alleen het budget van de Jeugdgezondheidszorg, maar ook (i.c. de colleges via de vertegenwoordiger in het Algemeen Bestuur) de onderlinge verdeling van de kosten.

DATUM
11 juni 2019

Tijdpad

De bijgevoegde routekaart geeft inzicht in de belangrijkste mijlpalen in het traject van één JGZ.

In de beleidsperiode 2020-2023 wordt de organisatie gebouwd en ingeregeld.

Voor u als gemeenteraad zijn hierbij belangrijke data:

Najaar 2019   behandeling begrotingswijziging 2020 jeugdgezondheidszorg

Winter 2019-2020   Vaststellen regionaal gezondheidsbeleid 2020-2023

Zoals eerder in deze brief vermeld, is een totaalvoorstel voorbereid om de vier JGZ-organisaties samen te voegen tot één organisatie. Het Algemeen Bestuur beslist hierover op 3 juli aanstaande. Vanzelfsprekend wordt u door uw eigen portefeuillehouder geïnformeerd over het genomen besluit en de bijbehorende documentatie.

Tot slot wil ik u bedanken voor uw betrokkenheid bij dit dossier en de waardevolle feedback tijdens de gesprekken hierover. Het sterkt de stuurgroep in de overtuiging dat we in Zuid-Limburg de juiste weg zijn ingeslagen om onze jeugd te helpen in goede gezondheid een mooie toekomst op te bouwen.

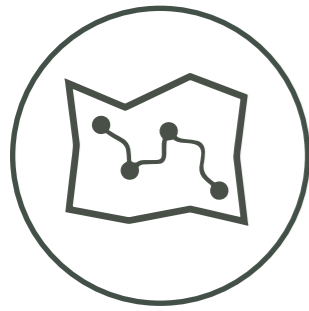
Met vriendelijke groet,

Namens de stuurgroep Eén JGZ

Mara de Graaf – van Haasen

Wethouder Zorg, Welzijn, Gezondheid en Diversiteit, gemeente Maastricht

Raadsinformatiebrief

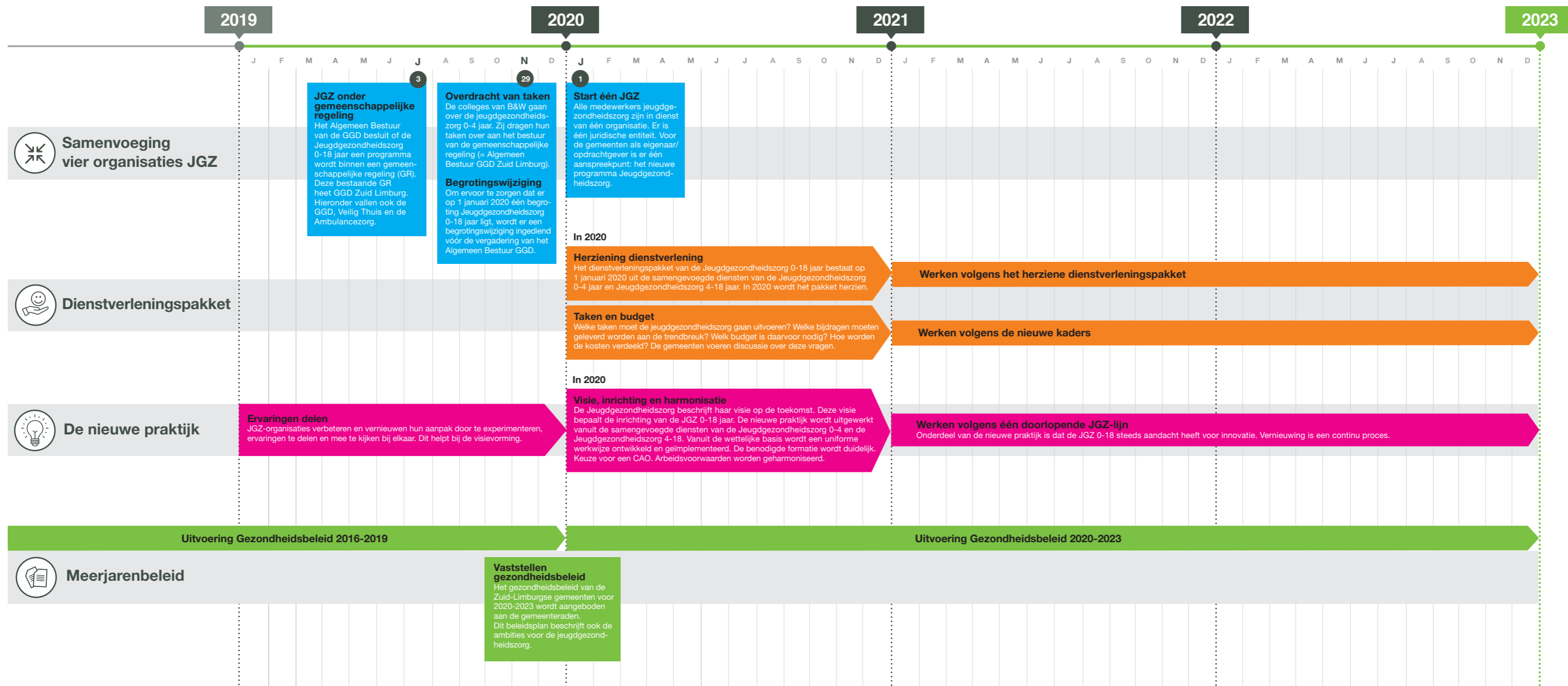
Routekaart één jeugdgezondheidszorg 2020-2023

De Zuid-Limburgse gemeenten willen een trendbreuk realiseren. De ambitie van de jeugdgezondheidszorg in Zuid-Limburg sluit hier naadloos op aan: de groep kinderen waar het goed mee gaat vergroten. Belangrijk daarbij is om alle kinderen van 0 tot 18 jaar in een doorgaande lijn te volgen.

Anno 2019 zijn er in Zuid-Limburg drie organisaties voor jeugdgezondheidszorg 0-4 jaar (Envida, Meander, Zuyderland) en een organisatie voor jeugdgezondheidszorg 4-18 jaar (GGD). De gemeenten hebben besloten om deze vier organisaties samen te voegen tot één organisatie voor jeugdgezondheidszorg (JGZ).

Vanaf medio 2019 wordt inhoudelijk en organisatorisch gewerkt aan een Jeugdgezondheidszorg 0-18 jaar.

In de beleidsperiode 2020-2023 wordt de JGZ-organisatie gebouwd en ingeregeld.

'JGZ-winkel' blijft open

Tijdens dit traject gaat de dienstverlening van de Jeugdgezondheidszorg door. Daarnaast komen er steeds meer vragen naar de JGZ. Dat maakt dit traject dynamisch. Nu al vragen gemeenten om extra taken uit te voeren. Een voorbeeld is de bijdrage aan Kansrijke start. Jeugdverpleegkundigen worden geschoold voor het programma VoorZorg en Stevig Ouderschap. Dit betekent dat er steeds interactie zal zijn tussen het meerjarenbeleid en de dagelijkse praktijk.